ROK XII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1937 ROKU

№ 18

STOSUNKI HANDLOWE ZE SZWAJCARIĄ

Podpisanie w dniu 30 czerwca nowych układów handlowych ze Szwajcarią, oraz wejście ich w życie w dniu 25 sierpnia r. b. kieruje uwagę na nasze obroty handlowe z tym krajem.

Jak wiadomo—Szwajcaria jest poważnym dostawcą wyrobów przemysłowych przede wszystkiem w zakresie przemysłu metalowego, elektrotechnicznego i chemicznego. Wartość przywozu produktów chemicznych w latach 1935 i 1936 przekroczyła 6 milionów złotych, stanowiąc z górą 30% wartości przywozu ze Szwajcarii do Polski. Saldo bilansu handlowego ze Szwajcarią od szeregu lat układało się biernie dla Polski, charakter bowiem naszego wywozu niedopasowany do potrzeb szwajcarskich, lecz zwłaszcza ostra konkurencja i niski poziom cen na tym rynku nie pozwalał na wyrównanie obrotów.

W styczniu rb. wszedł w życie komplet nowych układów w myśl których wymiana handlowa ze Szwajcarią oparta została na zasadzie wiązanych transakcyj kompensacyjnych, polegających na dobieraniu par złożonych z importera i eksportera w każdym kraju. Skomplikowana technika wykonania układów powierzona została Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego. Działanie układów nastręczyło szereg wątpliwości, na pierwszym miejscu wymienić należy trudności wynikające z konieczności kompensowania w prywatnych transakcjach kompensacyjnych przywozu niezbędnych dla naszego przemysłu surowców i półproduktów oraz dóbr inwestycyjnych. Szczególnie kłopotliwa w pierwszym okresie działania układów była konieczność poszukiwania eksportera przy przywozie choćby najdrobniejszej części zamiennej do funkcjonującej instalacji, konieczność, która zmuszała fabryki do poszukiwania na rynku towaru eksportowego do transakcji wartości np. 500 złotych. Ten rodzaj kłopotów następnie został przy pomocy Towarzystwa Kompensacyjnego opanowany przez grupowanie transakcji zbiorowych.

Z drugiej strony niepodobna zaprzeczyć, że układy styczniowe korzystnie wpłynęły na poprawę salda bilansu handlowego, wywołaną znacznym (dwukrotnym w ciągu I półrocza 1937 w porównaniu z I półroczem 1936) wzrostem wywozu polskiego, oraz skurczeniem się przywozu ze Szwajcarii, przy czym kurczenie to szczęśliwie w znacznej mierze przypadło na konkurencyjne wyroby przemysłu szwajcarskiego.

Nowe układy utrzymują zasadę prywatnych wiązanych transakcji kompensacyjnych, wprowadzając jednakże wybitne ich uporządkowanie. Szereg artykułów wywozu polskiego, znajdujących łatwiejszy zbyt lub mających charakter niezbędnego przywozu wyłączony został z transakcji prywatnych. Podpisany został również układ dotyczący spłaty wierzytelności finansowych towarów polskich. Należy przypuszczać że nowe układy nadal działać będą w kierunku poprawy stanu naszych obrotów ze Szwajcarią, nie stwarzając już opisanych wyżej trudności dla importerów ze Szwajcarii.

W zakresie spraw celnych, podpisany został protokół dodatkowy, zawierający doniosłe, z punktu widzenia przemysłu chemicznego, zmiany. Mianowicie, Szwajcaria zrzekła się zniżek celnych na hydrosulfit, kwas fenylocynchoninowy oraz na kwas naftalenodwusulfonowy, których istnienie było szczególnie niewygodne dla polskiego przemysłu półproduktów i barwników organicznych oraz dla przemysłu farmaceutycznego. Dotychczas istniejące terminowe zniżki celne na dwadzieścia półproduktów organicznych uległy przedłużeniu do 31 grudnia 1938 r.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Istniejące w kraju hutnictwo ołowiu stwarza możliwości produkcji wszystkich związków ołowiu. Przez szereg lat jednak — podstawowe artykuły: minia i glejta ołowiane—nie były w Polsce wytwarzane w najwyższych gatunkach. Pewne więc ilości tych produktów musiały być importowane. Od kilkunastu jednak miesięcy, dzięki wysiłkom i milionowym inwestycjom znanej firmy „Giesche" Sp. Akc., wytwarzane są w kraju zarówno minia jak glejta w najwyższych odmianach, odpowiadających zarówno technicznym wymaganiom jak i Normom Wojskowym.

Minia używana jest w Polse do wyrobu farb mineralnych, płyt akumulatorowych oraz szkła kryształowego.

Glejta stosowana jest do wyrobu płyt akumulatorowych, artykułów gumowych, kitu, octanu ołowiu it . d.

Import minii i glejty do Polski jest zupełnie zbyteczny.

FUNDUSZ OBRONY NARODOWEJ

Akcja zbiórki na cele Funduszu Obrony Narodowej wśród zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych przybrała dość poważne rozmiary. Z obowiązku sprawozdawczego notujemy następującą listę darów.

Spośród dotychczas zgłoszonych przez przedsiębiorstwa chemiczne lub zespoły pracownicze darów w naturze, do których również zalicza się eskadra 3 samolotów typu RWD 10 ofiarowana przez Tomaszowską Fabrykę Sztucznego Jedwabiu na cele szkolenia rezerw lotniczych — należy wymienić: czołg — Sp. Akc. „Lignoza", ładunki do karabinów — Państwowa Wytwórnia Prochu, Pionki, 3 ciężkie karabiny maszynowe wraz z zaprzęgiem oraz 2 granatniki — Sp. Akc. „Hugohütte", materiały wybuchowe — Sp. Akc. „Nitrat" i „Boryszew", cement — Zakłady Solvay w Polsce, części gumowe masek przeciwgazowych — „Wolbrom" i „Sanok".

Liczba fabryk chemicznych w których pracownicy opodatkowują się na rzecz F. O. N.-u stale się powiększa; suma która z tego tytułu została wpłacona do dnia 1 września 1937 r. przekracza 120.000 zł.

Listę przedsiębiorstw, które złożyły lub zadeklarowały dary na F. O. N. w formie pieniężnej zapoczątkowały następujące przedsiębiorstwa: Zjedn. Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Mościcach (zł. 20.000), Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych (zł. 10.000), „Magister Klawe" (zł. 8.000), Zjednoczone Fabr. Materiałów wybuchowych i Azotu, Fabr. „Somer i Nowef", Fabr. Chem. „J. Krause", Zakł. Gum. „Semperit", Firma „Miklaszewski", Fabr. Bieli Cynk B-cia Löbbecke, Fabr. Chem. M. Leszczyński, Zjednoczenie Sprzedaży Kwasu Siarkowego, Sp. Akc. „Nobiles", Sp. Akc. „Radocha".

Dary niektórych zakładów chemicznych, ze względów specjalnych, nie mogą być ujawnione.

Wytyczne akcji zbiórki na Fundusz Narodowy, ustalone zostały przez Ministra Spraw Wojskowych i zgodnie ze wskazówkami Min. Przemysłu i Handlu wytyczne te powinny być również przestrzegane przez sfery gospodarcze. Najbardziej też pożądane jest składanie przez ofiarodawców darów w postaci pieniędzy, papierów wartościowych oraz kruszców.

W przypadku ofiarowania darów w naturze należy przeliczyć je na wartość w gotówce. Z produktów przemysłowych przyjmowane będą dary jedynie w postaci przedmiotów użytku wojskowego, jak sprzętu uzbrojenia, motorowego, lotniczego, amunicji i t. p. Ze strony pracowników zakładów przemysłowych pożądana jest ofiarność również w formie zgłoszeń pracy w godzinach nadliczbowych.

Dodać należy, że akcje zbiórki na Fundusz Obrony Narodowej (F. O. N.), Fundusz Obrony Morskiej (F. O. M.) oraz na rzecz L. O. P. P., prowadzone są równolegle, a cele tych instytucyj, stosownie do miarodajnych oświadczeń, są równorzędne.

WŚRÓD WYDAWNICTW

W r. 1935 American Chemical Society w celu uczczenia trzechsetlecia istnienia amerykańskiego przemysłu chemicznego, postanowiło opublikować książkę, która w przystępny sposób informowałaby inteligentny ogół o znaczeniu wytwórczości chemicznej i o jej wpływie na bieg życia każdego człowieka.

Napisanie książki powierzono A. Cressy Morrisonowi, który doskonale wywiązał się z zadania. Pod tytułem „Man in a chemical world" stworzył dzieło, pełne polotu, w miarę obciążone balastem wiadomości rzeczowych i w miarę uskrzydlone tchnieniem entuziazmu. Tendencją książki jest wykazanie dodatnich rezultatów „służby" przemysłu chemicznego dla ludzkości.

Autor kolejno przedstawia postępy wszystkich ważniejszych odłamów wytwórczości chemicznej. Zaczyna od wdzięcznego tematu zwalczania chorób przy pomocy leków. Wskazuje na faktyczne pokonanie takich epidemij, jak dżuma, cholera, żółta febra it . d., które jeszcze względnie niedawno trapiły liczne kraje; podkreśla zbawienność środków antyseptycznych i znieczulających; zaznacza rozwój stosowania szczepionek, leków działających selektywnie i t. p. Przy sposobności podaje informację, że 135-milionowa ludność U. S. A. wydaje rocznie ok. 715 mil. dolarów na lekarstwa.

Znaczenie wytwórczości chemicznej dla odżywiania człowieka łączy się z tematem dostarczania odpowiedniej wody do picia, z kwestią nawozów sztucznych, zwalczania szkodników polnych i ogrodowych, ochroną żywności od psucia się i t. d.

Pięknie rozwinięty jest temat znaczenia przetworów chemicznych dla komunikacji. Zobrazowane są postępy w zakresie paliwa, smarów, ulepszania powierzchni dróg, telegrafu, telefonu, telewizji, radia, fotografii, filmu, druku, litografii i t. d.

Szczególnie interesujące i świadczące o wysokim poziomie życia w U. S. A. są rozdziały książki, traktujące o znaczeniu wytwórczości

chemicznej dla spraw komfortu domowego, a więc budowania domów, urządzania mieszkań, ubierania się, gotowania, oświetlania i t. d.

Dużo ciekawych informacji przynoszą inne rozdziały, informujące o znaczeniu produkcji sztucznych włókien, syntetycznego kauczuku, mas plastycznych i t. d.

W naszej starej Europie napisano niejedną książkę, obrazującą i popularyzującą rozwój przemysłu chemicznego i jego oddziaływania na postęp cywilizacji. „Man in a chemical world" korzystnie odróżnia się od dawnych opracowań bogactwem materiału informacyjnego. Od pierwszej stronicy książki czuć powiew wielkiej nowoczesnej techniki, która z optymizmem i wiarą w przyszłość zwalcza wszelkie przeszkody i szuka rozwiązań wszelkich zagadnień. Książka może prawdziwie zainteresować zarówno zupełnych laików, jak i doświadczonych chemików, nie mających możności stałego śledzenia postępu wszystkich rozgałęzień przemysłu. Młodzieniec — mający zamiar poświęcić się pracy w przemyśle chemicznym, może przy czytaniu tej książki doznać rewelacyjnego dreszczu: odczuć w sobie prawdziwe powołanie do jakiegoś tematu...

KRONIKA

Dnia 27 sierpnia r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone dziewiąte „pismo zapieczętowane". Mianowicie Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu złożyła pismo p. t. „Opis sposobu uodporniania folii wiskozowej, miedziowo-amoniakalnej, papieru lub t. p. od nasiąkania wodą i od przepuszczania wilgoci oraz urządzenia do wykonywania tego sposobu."

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr 9 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Związek Przemysłu Chemicznego złożył w dn. 30 sierpnia 1937 wstępną opinię w sprawie wytycznych obrony przeciwlotniczej dla budownictwa przemysłowego. Opinia ta, po zwołaniu przez Izbę Przemysłowo Handlową dyskusyjnego zebrania przedstawicieli fabryk, zostanie odpowiednio rozszerzona i złożona Biuru Wojskowemu.

Celem ostatecznego rozpatrzenia projektu rozporządzenia o ściekach — Związek Przemysłu Chemicznego w dn. 3 września r. b. zwrócił się do Izby Przemysłowo-Handlowej z prośbą o zwołanie konferencji oraz podał nazwiska 16 rzeczoznawców w tej sprawie spośród fabryk chemicznych.

Firma Th. Pollak i Syn, Bielsko, Małopolska, ma do zbycia duże ilości w nowoczesny sposób wykrystalizowanego siarczanu żelaza. Firma ta posiada do natychmiastowej dostawy ok. 10 — 15.000 kg siarczanu żelaza i w razie zapotrzebowania może służyć próbką.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr 62 z dnia 25 sierpnia 1937 ukazało się pod poz. 484 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 sierpnia 1937 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień podpisanych w Bernie dn. 30 czerwca 1937 w sprawie protokułu dodatkowego do układu dodatkowego do konwencji handlowej między Polską a Szwajcarią z dnia 26 czerwca 1922, podpisanego dnia 3 lutego 1934 r.

W Dz. Ust. Nr 62 z dnia 25 sierpnia 1937 r. ukazało się pod poz. 483 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wejścia w życie porozumienia dodatkowego do układu między Polską a Szwajcarią, dotyczącego uregulowania płatności handlowych, podpisanego w Bernie dnia 31 grudnia 1936 r.

W Dz. Ust. Nr 64 z dnia 4 września 1937 r. ukazało się pod poz. 494 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu z dnia 11 sierpnia 1937 w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej wywozowej.

Na mocy powyższego rozporządzenia odpadki żeliwne, żelazne, stalowe; odpadki blachy białej będą opłacały cło 10 zł. od 100 kg. Wywożone za pozwol. Min. Skarbu: a) szlamy cynkowe, również z domieszką popiołu cynkowego i odpadków, szlamy ołowiane, piryty i markazyt, odpadki blachy białej mogą być wywożone bez cła.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 8 września r. b.

W Dzienniku Taryt i Zarządzeń Kolejowych Nr 36 z dnia 3 września b. r. ogłoszone zostało Rozporządzenie Ministra Komunikacji wprowadzające nową taryfę wyjątkową WJ-7 na przewóz kwasu azotowego od stacji Chorzów do stacji Bogumiłowice z opłatami klasy 12 wagowej.

ECHA

Członek Rady Nadzorczej Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, p. Gustaw Popelier, odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi. Dekoracji dokonał poseł Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli.

Zasłużonemu działaczowi na polu rozwoju przemysłu jedwabiu sztucznego w Polsce składamy serdeczne powinszowania z powodu wysokiego odznaczenia.

W XVII Kongresie Chemii Przemysłowej w Paryżu (26 wrzesień — 2 październik), dzięki odbywającej się Wszechświatowej Wystawie w Paryżu, weźmie udział w roku bieżącym duża ilość przemysłowców chemicznych polskich.

Delegatami na XVII Kongres Chemii Przemysłowej, z ramienia Związku Przemysłu Chemicznego, będą pp.: Dr. Józef Landau, Prezes Feliks Wiślicki, Inż. Tadeusz Zamoyski, Dyr. Henryk Broniatowski.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	330.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty	225.—
Amoniak skroplony za 1 kg. NH_3	1.45
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	95.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat	15.—
Boraks krystal. (franco st. odb.)	77.—
Chlor ciekły	90.—
* Chloran potasu, techn. miel.	170.—
* Chloran sodu techn.	150.—
Chlorek bielący (parytet Ząbkowice)	30.60
* Chlorek cynku w proszku biały	115.—
Chlorek wapnia	17.—
Chlorobenzol	150.—
Chloroform purissimum	650.—
* Cytrynian sodowy	550.—
Dwuchromian potasu	155.—
Dwuchromian sodu	125.—
Dwufosforan sodowy (brutto za netto)	57.—
Dwuwęglan sodowy	36.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	160.—
* Gliceryna destylowana 85% (franco st. odbiorcza)	300.—
* Gliceryna farmaceutyczna 90%	345.—
Karbid (franco st. odb.)	48.—
Karbolineum	22.—
Klej kostny (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	180.—
Klej skórny (brutto za netto franco st. odbiorcza)	
Gatunek Extra	250.—
Gatunek I	230.—
Krezol DAB4	75.—
Kwas azotowy 48°Bé za 100% HNO_3	80.—
Kwas azotowy 40°Bé za 100% HNO_3	66.—
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO_3	61.—
Kwas azotowy chem. czysty	100.—
Kwas mrówkowy 80%	200—210.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
* Kwaśny winian sodowy	620.—
* Kwas winowy i kwas cytrynowy dla celów spożywczych krystaliczny lub mielony (franco st. odb.)	450.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 (brutto za netto)	15.—
Mączka rogowa 13/14% N (brutto za netto)	35.—
* Nadchloran potasu	150.—
* Naftalen czysty w łuskach	55.—
Octan metylu	300.—
Octan ołowiu gat. I	165.—
Octan sodu kryst.	90.—
* Oleina destylowana (franco st. odb.)	225.—
Oleum 20%	12.75
Potaż kalcynowany 90/92%	110.—
Potaż żrący topiony 88/92%	135.—
Saletra potasowa	105.—
Saletra sodowa przem.	50.—
Saletra sodowa rafin.	57.—
Salmiak rafinowany	85.—
Salmiak sublimowany	150.—
Siarczan amonu kryst.	24.—
Siarczan miedzi (parytet Warszawa)	73—74.—
Siarczek sodu 60/62%	52—54.—
Smoła preparowana	15.25
Soda amoniakalna	20.70
Soda żrąca (kaustyczna)	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Stearyna (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	210.—
Superfosfat 16% (franco st. odbiorcza)	10.75
Toluen chem. czysty	95.—
Trójfosforan sodowy (brutto za netto)	65.—
Żelatyna techn. (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	475.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy je rozumieć za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.
Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.
Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA
Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI   Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11